

Planlægning og udvikling af det danske energisystem på kort og længere sigt

Besøg af energi- og miljøjournalister
27. februar 2008

Planlægningsdirektør Peter Jørgensen

Agenda

1. Sikring af adgang til naturgasressourcer på længere sigt
  - erstatning for aftagende dansk gasproduktion
2. Udvikling af et stærkere og mere fleksibelt elsystem
  - integration af yderligere vindkraft
  - styrkelse af elmarkedets funktion

Systemplan 2007 – indsatsområder:

- Analyser af "En visionær dansk energipolitik 2025"
- Elinfrastrukturudvalget
- Elmarkedet
- Systemtjenester
- Gasforsyningssikkerhed
- Gasmarked
- Nationale og internationale energimarkeder
- Forskning og udvikling

Sikring af adgang til naturgasressourcer på længere sigt

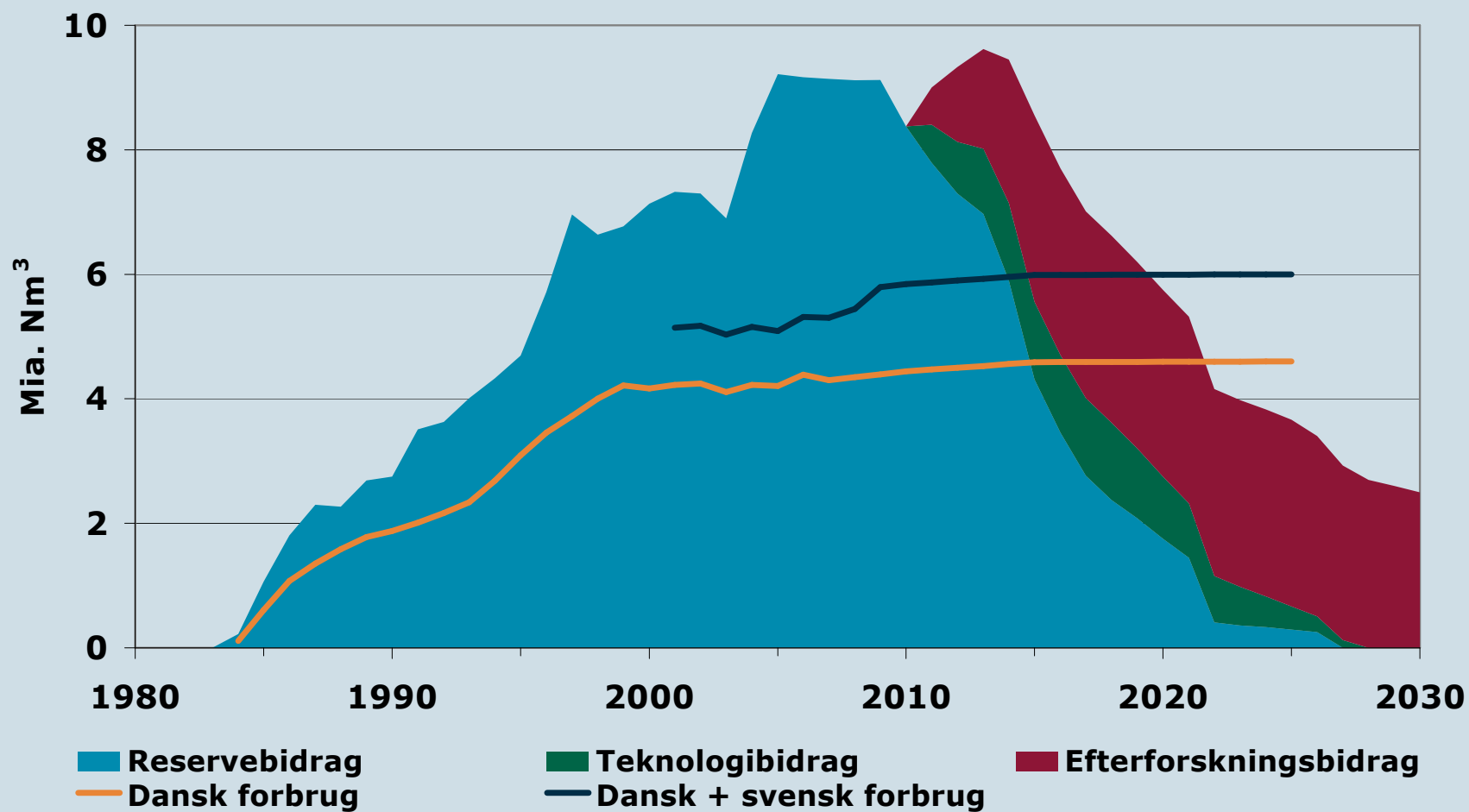
Transporteret volumen 2006

Volumen 2006

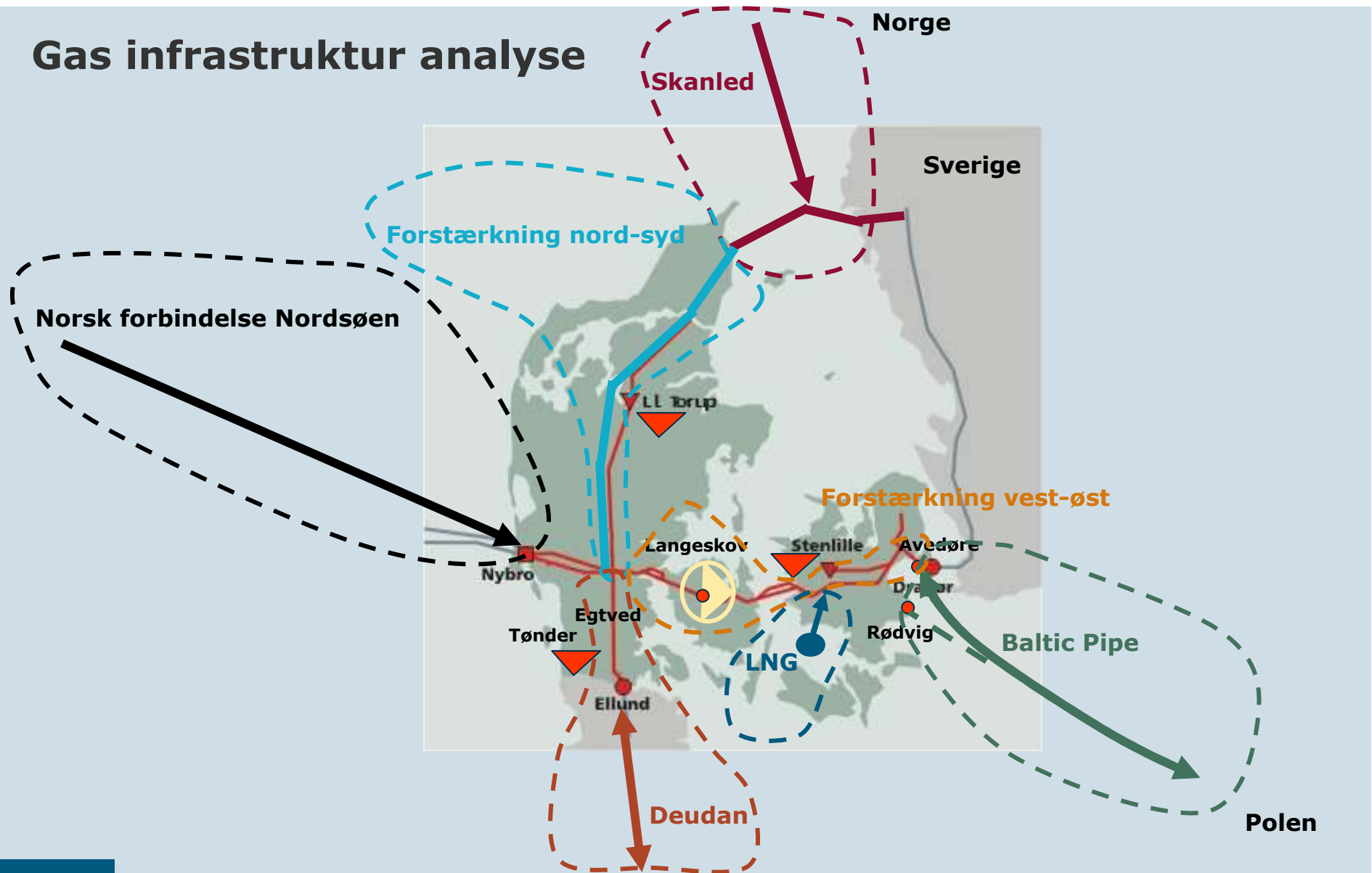
DK marked :	4,1 mia.
Lagrudvidelse	0,1 mia.
Tyskland:	
Eksport	2,6 mia.
Import (til DK)	- 0,7 mia.
Sverige:	0,9 mia.
Leverancer Nybro	7,0 mia
Holland	2,2 mia
Produktion DK	9,2 mia

Naturgas-ressourcer og forbrug

Gas infrastruktur analyse

Hvad betyder nye udlandsforbindelser?

- Adgang til gasreserver som rækker 25-50 år frem.
- Integrering i det europæiske naturgassystem og -marked.

- Forbedring af forsyningssikkerheden ved alternative forsyningskilder.
- Konkurrence på det danske gasmarked ved adgang til flere gasleverandører.
- Konkurrence på ydelser til systemansvaret - afbrydelighed, lager og alternative forsyningskilder.
- Ændret og varierende gaskvalitet.

Naturgasnettet som energigas-net

Naturgasnettet

- kan på kort sigt bruges til at give biogasproducenter adgang til et større marked
- kan på lidt længere sigt også bruges til transport og lagring af brint

Energinet.dk's rolle

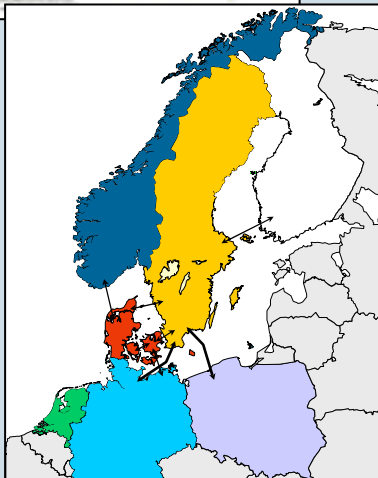
- Sikre at nødvendig ny gasinfrastruktur
  - etableres rettidigt
  - er samfundsøkonomisk gunstig
  - fremmer et effektivt marked
  - stilles til rådighed for alle aktører på **gennemsigtige** og **lige** vilkår

Udvikling af et stærkere og mere fleksibelt elsystem

Det danske elsystem

- verdensrekord i vindkraftandel - 24%/11%
- stor andel af store og små kraftvarmeanlæg

- små prisområder i et stort elmarked
- transitkorridor mellem vandkraft og termisk system

En visionær dansk energipolitik og første skridt på vejen

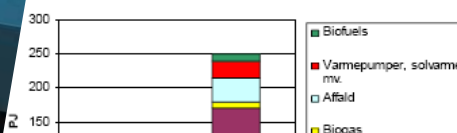
FAKTAARK – Vedvarende energi

side 3/3

Vedvarende energi i 2025: Opfyldelse af målet om 30 pct. vedvarende energi skal baseres på udvikling af teknologier og kostningseffektive VE-former vil løbende blive søgt fremmet, bl.a. gennem et nyt energisystem. Bidrag kunne komme fra:

- Fordobling af vindmøllekapaciteten fra ca. 3.000 MW til ca. 6.000 MW
- Ca. 50 pct. af det danske elforbrug i 2025 dækkes af vindmøller
- 500-1000 havvindmøller vil alene producere strøm svarende til elforbruget i alle Danmarks boliger
- Fordobling af udnyttelsen af biogas
  - Etablering af ca. 50 store anlæg.
- Varmpumper til erstatning af oliefyr i mere end 100.000 husstande.

Eksempel på 30% VE i 2025

Fordobling af vindmøllekapaciteten til ca. 6.000 MW ~ 50%!

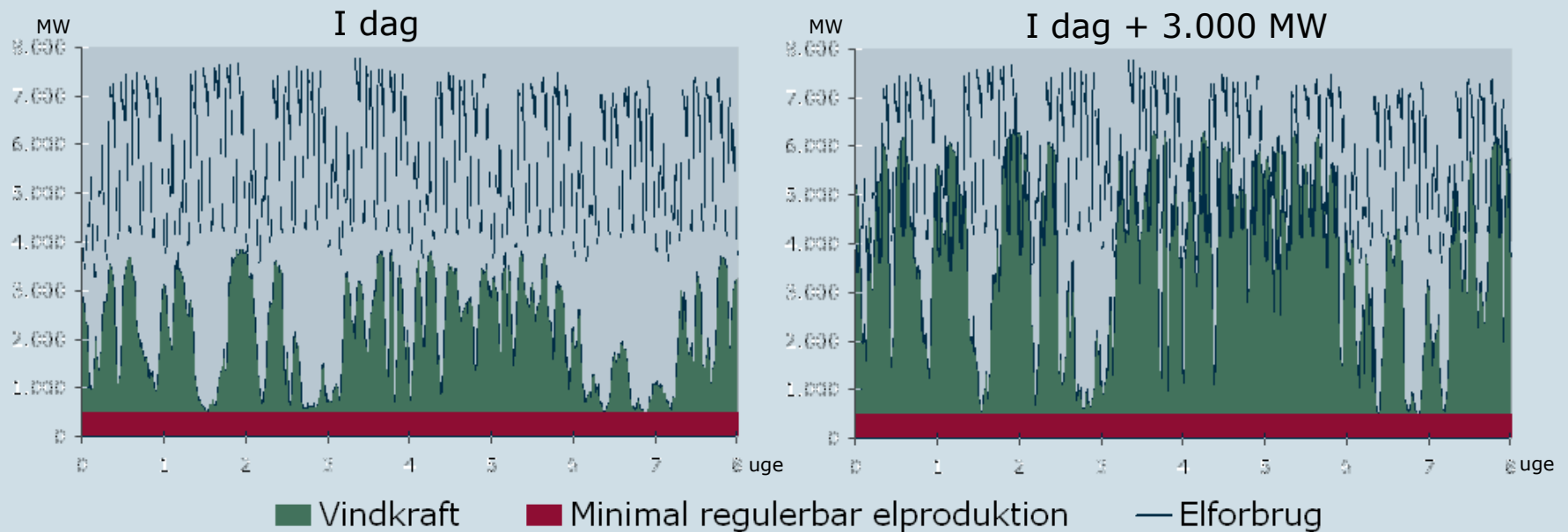
Den 21. februar 2008

Aftale

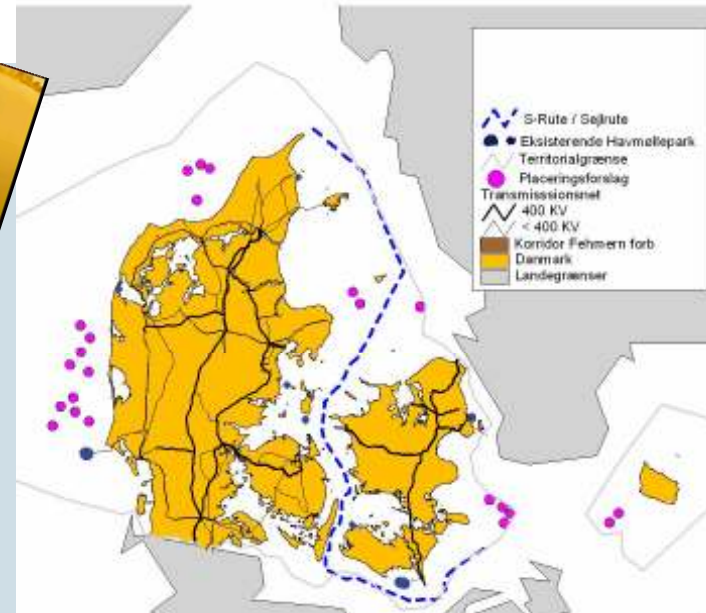
mellem regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Ny Alliance om den danske energipolitik i årene 2008-2011

En visionær dansk energipolitik - et skridt på vejen med ca. 1/3 mere vindkraft til 2012

Hvad betyder yderligere 3.000 MW vindkraft for systemet?

Vi skal udnytte både **indenlandske reguleringsmuligheder** og **handel med udlandet** for at opretholde forsyningssikkerheden og maksimere værdien af vindmølleproduktionen

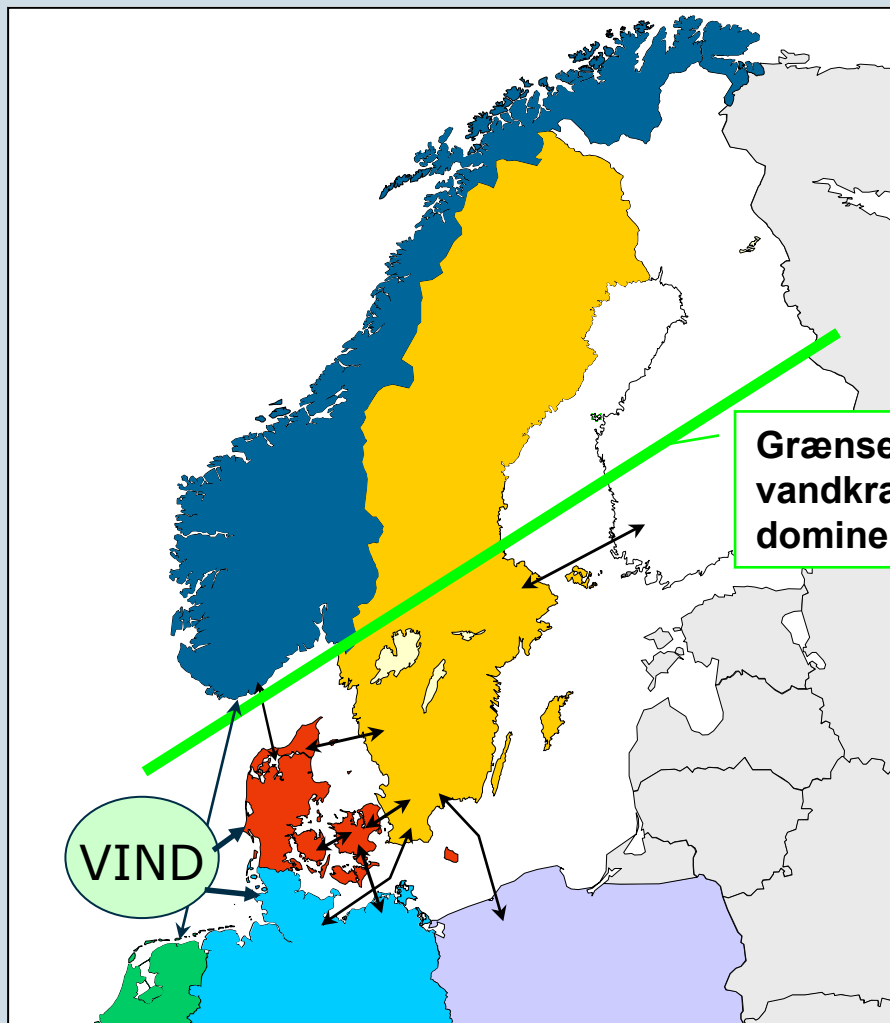

Overblik over placeringsskemaerne, m. udvælgte områder

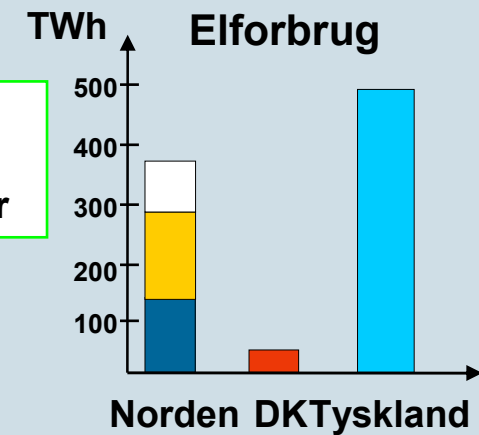
	Installeret kapacitet MW	NET udgift Mio. kr/MW	Anlægs udgift Mio. kr/MW	Samlet Investering Mio. kr/MW	Vind resource tWh	Fuldstunder (5 MW mølle) timer	Samlet Investering pr. kWh pr. år
Qvinsø	1000	3,5	12,7	16,2	9,7	4326	3,95
Horns Rev	1000	4,4	12,6	17,2	10,2	4249	4,31
Jægersø	4000	4,8	15,9	16,2	9,6	4037	4,12
Ringsøerne	5000	4,7	15,6	16,5	10,6	4726	4,57
Store Nisdegrunde	1000	3,5	16,1	19,4	9,7	4257	4,68
Kragerø Lak	4000	5,6	14,9	20,5	9,1	4041	5,16
Ramsø Sø	2000	4,6	16,1	22,4	9,6	4206	5,56

Anbefaler udbygning i prioriteret rækkefølge efter langsigtet plan

Danmark – en lille del af et stort elmarked

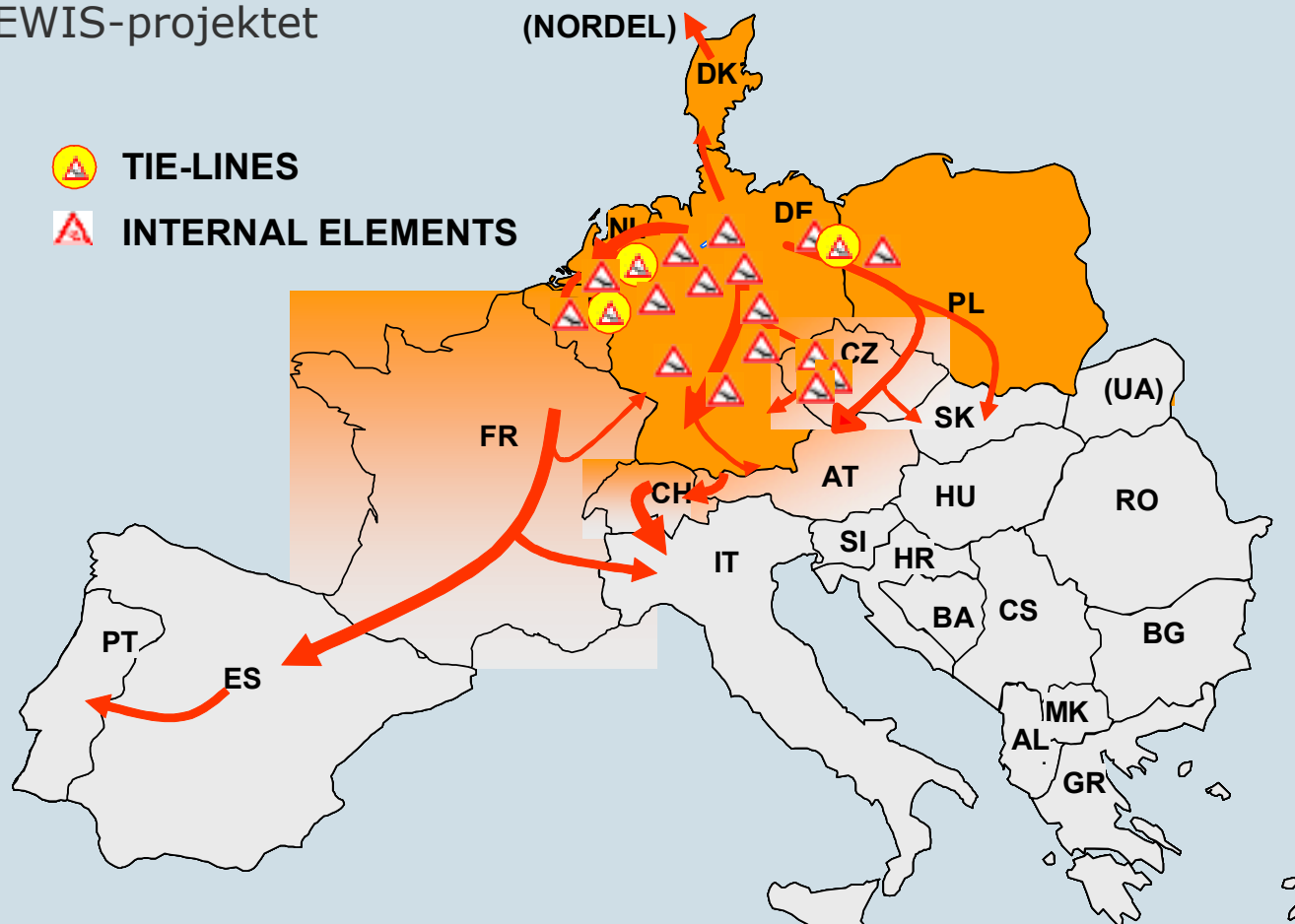
Grænse mellem vandkraft og termisk dominerede systemer

Store markeds- og driftsmæssige gevinster ved stærke forbindelser til naboeråderne!

Eksempel på beregnede flaskehalse i UCTE-systemet

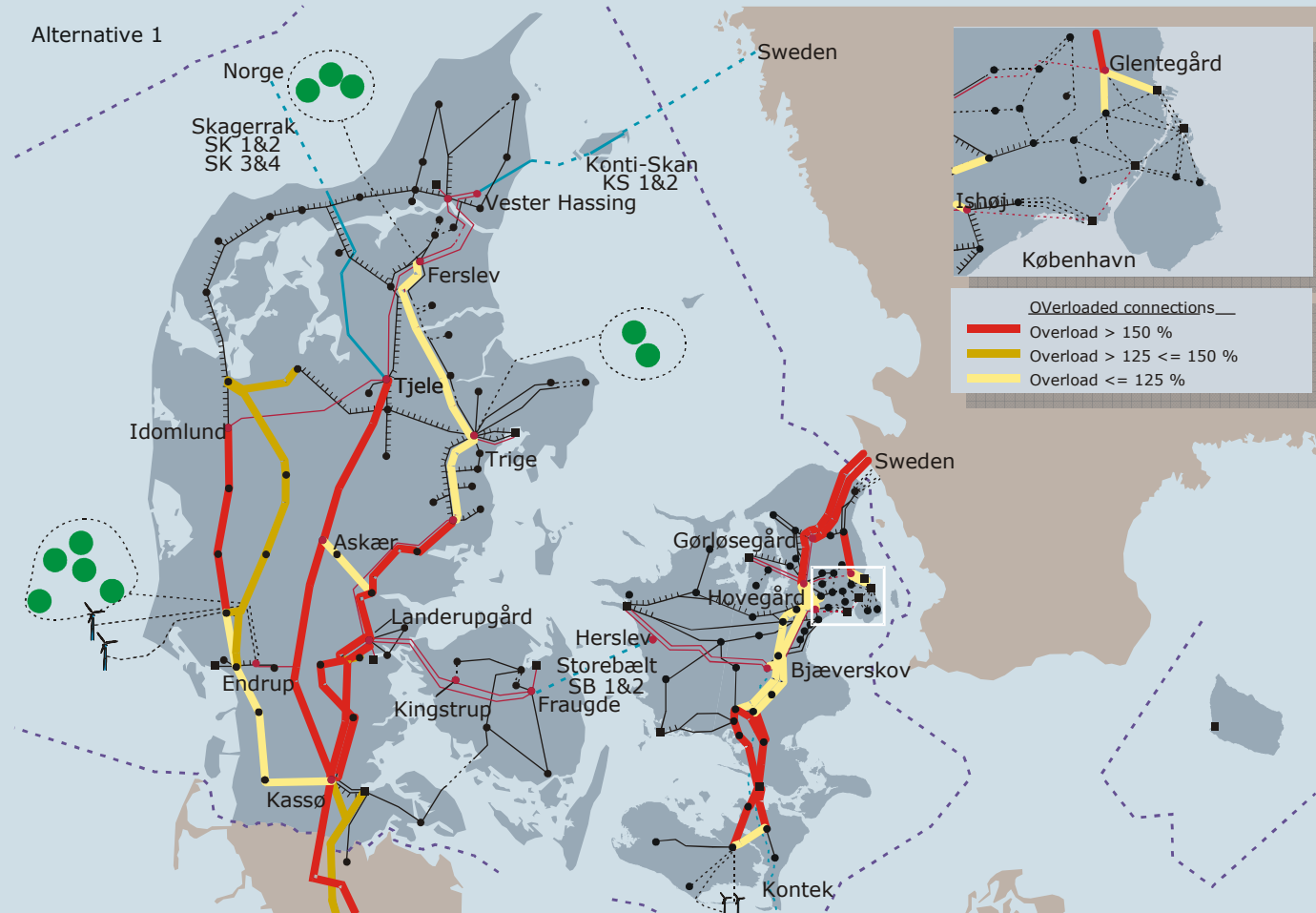
- kilde: EWIS-projektet

Vi kan ikke altid regne med hjælp til
balancering fra vore naboer!

Forstærkning af nettet

Alternative 1

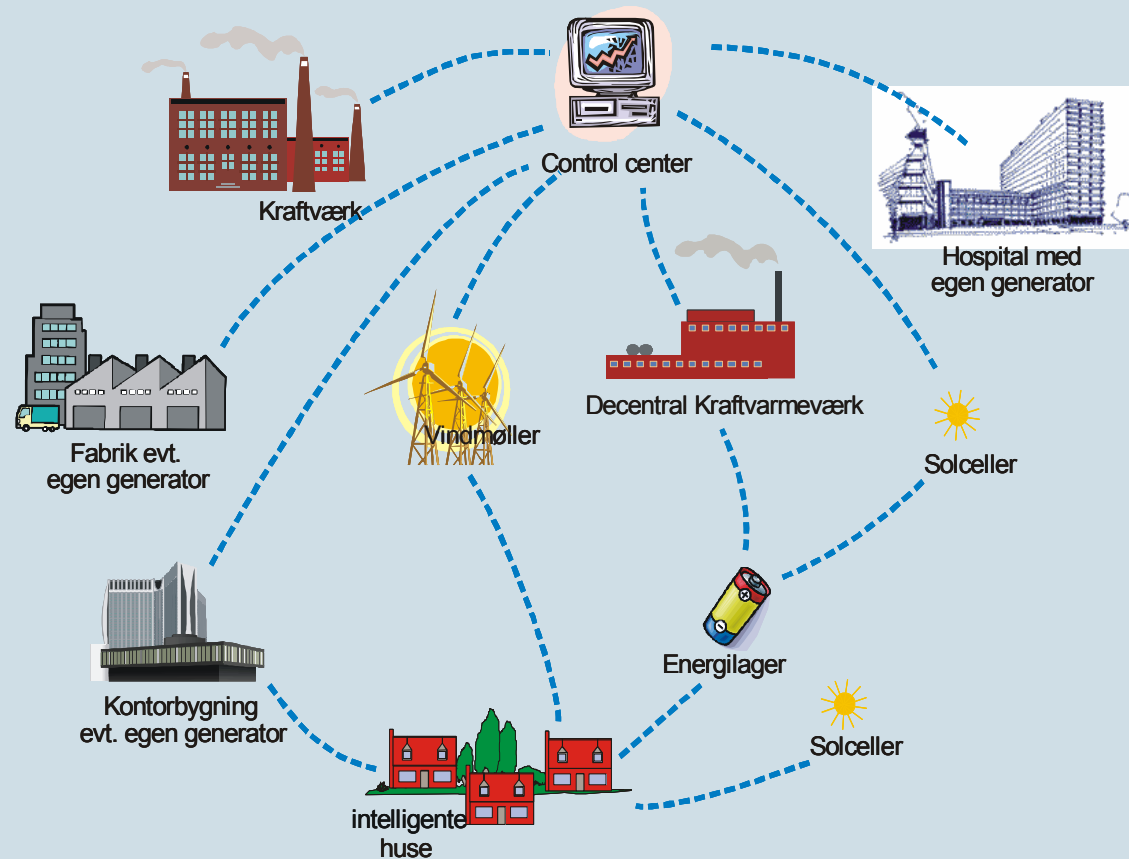

Behov for netforstærkninger forårsages primært af øget kapacitet på udlandsforbindelser og nye havmølleparker

Indenlandske virkemidler

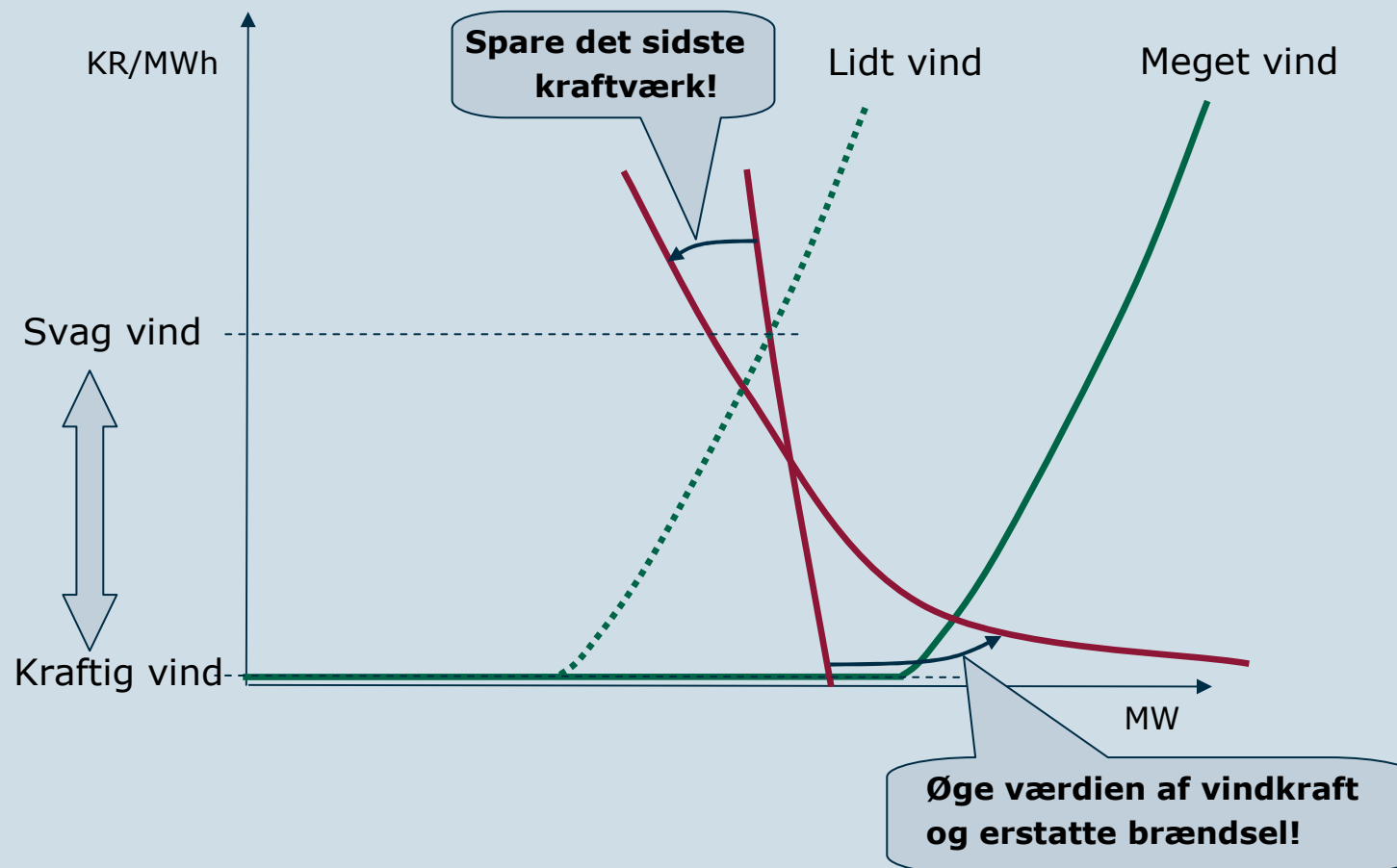
- Produktionssiden
  - Regulering af produktion fra vindmøller
  - Geografisk spredning af havmølleparker
  - Mobilisering af reserver, reguleringsressourcer og nye typer anlæg
- Forbrugssiden
  - Kobling til varmesystemet – elpatroner og varmepumper
  - Kobling til transportsystemet – elbiler og hybridbiler
  - Øvrigt eksisterende og nyt prisfleksibelt elforbrug
  - Ellagring – brint, trykluftslager, batteri

Mobilisering af distribuerede ressourcer

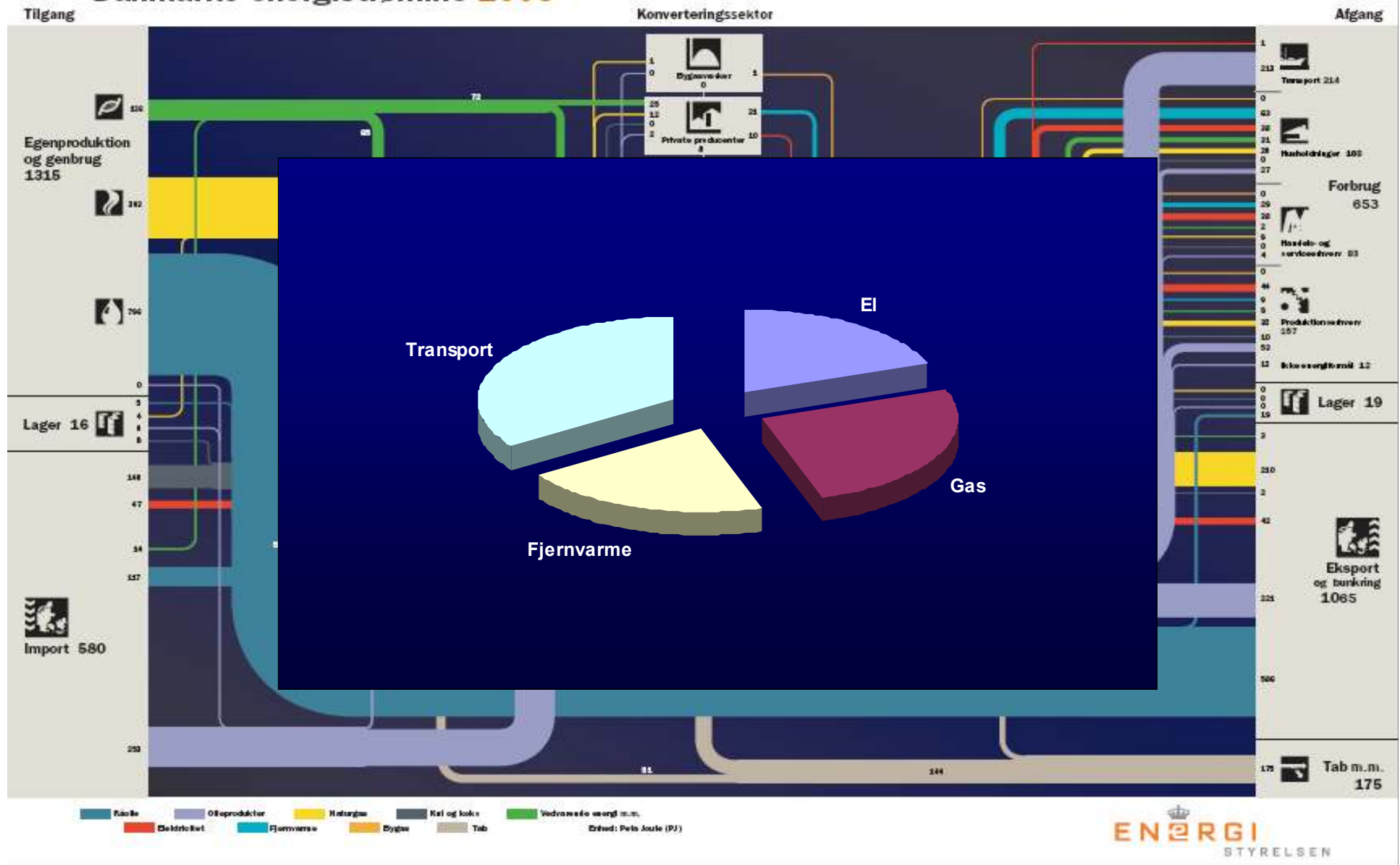

Behov for ny systemarkitektur til aktiv styring af distribuerede ressourcer - produktion og forbrug!

Prisdannelse ved stor vindandel

Danmarks energistrømme 2005

Energisystemerne og mulige virkemidler

